

سازمان انرژی اتمی ایران

نظام ایمنی هسته‌ای ایران
امور حفاظت در برابر اشعه

**ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه در مراکز
پرتو تشخیصی**

شماره شناسه: INRARP1RE05

شماره بازنگری: صفر

تاریخ اجرا: ۸۴/۳/۲

صفحه: ۱	شناسه:	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری:	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی

۱- هدف

براساس قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸ مجلس شورای اسلامی، آئین نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۶۹ هیئت وزیران و استانداردهای پایه حفاظت در برابر اشعه مصوب سال ۱۳۸۰ واحد قانونی، این مدرک جهت صدور مجوزهای نصب و دریافت "تایید مجوز کار با اشعه" تهیه شده است.

هرگونه فعالیت در زمینه پرتو تشخیصی (کار با دستگاه های پرتوساز) بر طبق ضوابط این مدرک می بایست طی دو مرحله شامل اخذ مجوز نصب و مجوز کار با اشعه صورت پذیرد. هریک از مجوزهای مذکور صرفا به متقاضی اجازه عمل در محدوده مجوز صادره و تحت شرایط مندرج در آن رامی دهد. جهت اخذ مجوزهای ذکر شده، متقاضی می بایست نسبت به ارائه اطلاعات و مدارک خواسته شده بر طبق "فرم درخواست مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی" به واحد قانونی اقدام نماید. متقاضی می تواند جهت کسب اطلاعات لازم از چگونگی تکمیل فرم مذکور از این مدرک استفاده نماید.

۲- دامنه کاربرد

این مدرک برای فعالیتهای زیر در زمینه پرتو تشخیصی بکار گرفته می شود:

- ۱-۲ نصب دستگاه پرتوساز
- ۲-۲ تایید مجوز کار با اشعه
- ۳-۲ تمدید تایید مجوز کار با اشعه
- ۴-۲ تغییر یا اصلاح تایید مجوز کار با اشعه

۳- تعاریف

- ۳-۱ آزمایش های پذیرش دستگاه: مجموعه آزمایش های کنترل کیفی قبل از بهره برداری از دستگاه های پرتوساز که جهت حصول اطمینان از مطابقت عملکرد دستگاه ها با معیارهای کارخانه سازنده یا واحد قانونی باید انجام پذیرد.
- ۳-۲ آزمایش های کنترل کیفی: به اندازه گیری ها، بررسی ها و کنترل منظم شاخص های کمی بیان کننده صحت عملکرد تجهیزات (یا دستگاه های پرتوساز) به منظور دستیابی به بیشترین اطلاعات تشخیصی و کمترین پرتوگیری بیمار با حداقل هزینه اطلاق می گردد.
- ۳-۳ پرتوکار: به شخص حقیقی اطلاق می گردد که با منابع مولد اشعه به طور فیزیکی در ارتباط باشد که شامل پرتوکاران گروه الف و ب تشریح شده در آیین نامه قانون حفاظت در برابر اشعه می باشد.
- ۳-۴ پرتوگیری: عمل یا شرایط قرار دادن یا قرار گرفتن در معرض تابش پرتو را پرتوگیری گویند.
- ۳-۵ پروانه تأسیس: مجوزی است که پس از تایید صلاحیت پزشک متخصص در رشته تخصصی مربوطه به عنوان مسئول فنی، توسط کمیسیون قانونی امور پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، برای تأسیس مؤسسه مورد درخواست در شهر و محل مورد استفاده و تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر خواهد شد.

شناسه :	INRARP1RE05	صفحه : ۲
بازنگری :	صفر	کل صفحات: ۱۳

ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه

در مراکز پرتو تشخیصی

- ۳-۶ **سابقه پرتوگیری:** دارندگان مجوز کار با اشعه و کارفرمایان باید سابقه پرتوگیری شغلی کارکنان ذکر شده در مواد ۷۴ تا ۸۲ استانداردهای پایه حفاظت در برابر اشعه را ثبت و بایگانی نمایند.
- ۳-۷ **سازمان ذیربط:** وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وزارت دفاع (مراکز تحت پوشش).
- ۳-۸ **شخص قانونی:** هر سازمان، بنیاد، مؤسسه، نهاد، شرکت و تعاونی، دفتر و انجمن اعم از دولتی، خصوصی، سیاسی، اجتماعی، حقوقی، صنفی و یا هر فردی که براساس قوانین کشوری مسئولیت و اختیارات لازم جهت فعالیت های این استاندارد را داشته باشد.
- ۳-۹ **فرم:** منظور فرم درخواست تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی است.
- ۳-۱۰ **تایید مجوز کار با اشعه:** تاییدیه ای است جهت کار با اشعه و ارائه به کمیسیون تبصره ماده ۴، که توسط واحد قانونی صادر میگردد.
- ۳-۱۱ **موافقت اصولی:** مجوزی است که پس از بررسی پرونده مربوط به احداث موسسه مورد درخواست متقاضی در رشته(های) تخصصی مربوطه در شهر و محل مورد استفاده و تایید آن توسط کمیسیون قانونی تشخیص امور پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر خواهد شد.
- ۳-۱۲ **نصب:** استقرار تجهیزات و دستگاه های پرتوساز در مرکز متقاضی
- ۳-۱۳ **کمیسیون تبصره ماده ۴ قانون:** کمیسیونی مرکب از دو نفر متخصص امور حفاظت در برابر اشعه از واحد قانونی و دو نفر کارشناس از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که جهت بررسی و تایید مجوز کار با اشعه در مورد موسسات پزشکی تشکیل می شود.

۴- مسئولیت ها:

- ۴-۱ **مسئولیت اجرای مفاد این مدرک** وظیفه مراکز پرتو تشخیصی است و باید براساس ضوابط این مدرک مجوزهای لازم را از واحد قانونی اخذ نمایند.

۵- مقررات کلی:

- براساس تصویب کمیسیون تبصره ماده ۴ قانون رعایت موارد زیر الزامی است:
- ۵-۱ **شخص قانونی** پس از دریافت موافقت اصولی و قرارداد تاسیس ضمن تهیه منابع پرتو باید نسبت به اخذ مجوزهای نصب و تایید کار با اشعه اقدام نماید.
- ۵-۲ **تبصره:** لازم است خرید، فروش و جابجایی دستگاه های پرتوساز صرفا از مراکز مجاز صورت پذیرد.
- ۵-۳ **شخص قانونی** باید یک نفر متخصص کار با دستگاه دارای تخصص مرتبط همراه با ارائه مدارک تحصیلی و تخصصی به عنوان شخص مسئول معرفی نماید.
- تبصره:** برای مراکز که شخص قانونی همان پزشک متخصص مربوطه میباشد ارائه مدارک ایشان کفایت می نماید. همچنین شخص مسئول نمی تواند همزمان مسئولیت بیش از یک مرکز را در یک شیفت کاری بعهده بگیرد.
- ۵-۴ **چنانچه دستگاه های پرتوساز مرکز بیش از دو دستگاه می باشد** شخص قانونی باید یک نفر با حداقل مدرک کارشناسی در یکی از رشته های علمی و فنی مرتبط با پرتو همراه با ارائه کپی مدارک تحصیلی به عنوان مسئول فیزیک بهداشت مرکز معرفی نماید.

صفحه : ۳	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

تبصره ۱: مسئول فیزیک بهداشت همزمان نمی تواند مسئولیت بیش از یک مرکز را بعهده بگیرد. همچنین باید اکثر شیفت های موثر یک مرکز را پوشش نماید.

تبصره ۲: در صورتی که تعداد دستگاه های پرتوساز مرکز حداکثر ۲ دستگاه باشد شخص مسئول می تواند همزمان مسئولیت فیزیک بهداشت را بر عهده داشته باشد.

۵-۵ شخص قانونی باید برای دریافت مجوز نصب مدارک موضوع بند های ۱۰-۱۱ فرم را تکمیل و جهت بررسی به واحد قانونی ارائه نماید. در صورت مطابقت اطلاعات و مدارک ارائه شده با شرایط مندرج در این مدرک مجوز نصب صادر خواهد شد.

۵-۶ شخص قانونی پس از دریافت مجوز نصب می تواند نسبت به نصب دستگاه پرتوساز اقدام نماید.

۵-۷ شخص قانونی باید حد اکثر ظرف مدت ۲ ماه با ارائه مدارک بند ۱۱ فرم نسبت به اخذ تایید مجوز کار با اشعه اقدام نماید. در صورت مطابقت اطلاعات و مدارک ارائه شده با شرایط مندرج در این مدرک تایید مجوز کار با اشعه صادر خواهد شد که مدت اعتبار آن ۳ سال است.

تبصره: ارسال مدارکی که قبلا ارسال شده ضرورت ندارد.

۵-۸ در مراکز قدیمی چنانچه شخص قانونی صرفا درخواست دریافت تایید مجوز کار با اشعه داشته باشد و مجوز نصب قبلا اخذ نشده باشد تکمیل کلیه بندهای ۱-۱۰ فرم ضروری است.

۵-۹ هرگونه تغییر در شرایط مندرج در مجوزهای نصب و تایید کار با اشعه مستلزم اخذ مجوز از واحد قانونی می باشد.

۵-۱۰ جهت تمدید تایید مجوز کار با اشعه در صورت تغییر در اطلاعات ارائه شده، تغییرات باید به واحد قانونی اعلام گردد. در صورت مطابقت اطلاعات با شرایط مندرج در این مدرک تایید مجوز کار با اشعه به مدت ۳ سال تمدید می گردد.

۵-۱۱ کلیه افرادی که در عملیات پرتونگاری مشغول می باشند پرتوکار محسوب می شوند و باید دارای مدارک تحصیلی مرتبط باشند. در غیر این صورت ارائه گواهی نامه دوره مقدماتی حفاظت در برابر اشعه الزامی است.

۵-۱۲ شخص قانونی باید قبل از استخدام افراد جدید جهت کار با پرتو طبق مقررات نسبت به انجام معاینات و آزمایشات پزشکی آنان اقدام نمایند.

۵-۱۳ هر پرتوکار باید ضمن کار با پرتو از دزیمتر فردی فیلم بگو تجهیزات حفاظتی نظیر روپوش سربی، دستکش سربی، ... استفاده نمایند.

صفحه : ۴	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

فرم درخواست تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی	فرم ۱- (صفحه ۱/۴)
	تاریخ درخواست:
۲- موضوع درخواست	۱- مورد درخواست :
☐ نصب یا تایید مجوز کار با اشعه برای مراکز قدیمی ☐ (کلیه بندهای ۱ تا ۱۰ تکمیل گردد) تایید مجوز کار با اشعه (بند ۱۱ تکمیل و ارسال گردد)	☐ درخواست جدید ☐ تغییر یا اصلاح ☐ تمدید توضیح: در صورت درخواست تغییر یا تمدید مجوز فقط اطلاعات بندهایی که تغییر یافته است تکمیل گردد و همراه با مدارک مربوطه با ذکر شماره مجوز قبلی و تاریخ صدور آن ارسال شود.
۳- مشخصات مرکز :	
نام مرکز (شخص قانونی): نام و نام خانوادگی (ریاست مرکز یا مدیر عامل شرکت ارائه دهنده خدمات پزشکی): کد ملی : دولتی : ☐ خصوصی : ☐ تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی..... آدرس : تلفن : فاکس : توضیح: منظور از شخص قانونی، فرد حقیقی یا حقوقی می باشد که سازمان های ذیربط موافقت های اولیه در زمینه فعالیت مورد درخواست را به نام وی صادر کرده باشند.	
۴- مشخصات شخص مسئول:	
نام و نام خانوادگی: آخرین مدرک تحصیلی: رشته تخصصی : کد ملی : برنامه زمان بندی شده هفتگی که شخص مسئول می تواند حضور فیزیکی در مرکز فوق داشته باشد: توضیح: شخص مسئول باید حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی در رشته رادیولوژی یا سایر رشته های پزشکی مرتبط با تشخیص یا درمان بیماری با استفاده از دستگاه های پرتوساز مورد تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی باشد و هم زمان نمی تواند مسئولیت بیش از یک مرکز را در هر شیفت کاری به عهده بگیرد.	
۵- مشخصات مسئول فیزیکی بهداشت:	
نام و نام خانوادگی: آخرین مدرک تحصیلی: رشته تخصصی : کد ملی : برنامه زمان بندی شده هفتگی که مسئول فیزیکی بهداشت می تواند حضور فیزیکی در مرکز فوق داشته باشد: تلفن :	

شناسه : بازنگری :	INRARP1RE05 صفر	صفحه : ۵ کل صفحات: ۱۳	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی
----------------------	--------------------	--------------------------	---

فرم ۱- ز (صفحه ۲/۴)
تاریخ درخواست:
فرم درخواست تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی

۶- مشخصات پرتوکاران

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	دوره های آموزشی در ارتباط با رادیولوژی		شماره دزیمتری فردی	کدملی
			دوره حفاظت در برابر اشعه	آموزش در زمینه رادیولوژی		
۱						
۲						
۳						
۴						

۷- مشخصات کلیه دستگاه های پرتوساز موجود در مرکز (اطلاعات مربوط به دستگاه مورد درخواست نیز وارد شود) :

نام کارخانه سازنده دستگاه	کاربرد	نصب دستگاه	شماره اتاق محل	شماره سریال			حداکثر شرایط پرتو دهی			نوع دستگاه		آخرین وضعیت دستگاه	
				دستگاه	نوبت بالا	نوبت پایین	kVp	mA	Sec	ثابت	متحرک	بهره برداری	عملکرد
												فعال	غیر فعال

۸ - مطالعه پیوست های مربوط به شرح وظایف شخص قانونی، اعضای کمیسیون ماده ۸، شخص مسئول و مسئول فیزیکی بهداشت توسط افراد مربوطه، و مهر و امضا آنها الزامی است.

۹- دستورالعمل های حفاظت در برابر اشعه

- جهت دریافت مجوز نصب دستگاه های پرتوساز ارائه دستورالعمل های حفاظتی قید شده در زیر ضروری می باشد.
- ۱- دستورالعمل های مربوط به حفاظت و ایمنی کارکنان مرکز، مردم عادی و همراهان بیمار.
  - ۲- دستورالعمل حفاظت و ایمنی بیماران.
  - ۳- دستورالعمل حفاظت خانم های باردار و خانم هایی که در سنین باروری قرار دارند.
  - ۴- دستورالعمل حفاظت و ایمنی جهت کار با انواع مختلف دستگاه های پرتو ساز موجود در مرکز.

شناسه :	INRARP1RE05	صفحه : ۶
بازنگری :	صفر	کل صفحات: ۱۳

ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه

در مراکز پرتو تشخیصی

فرم ۱- ز (صفحه ۳/۴)

تاریخ درخواست:

فرم درخواست تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی

۱۰- مدارک مورد نیاز جهت صدور مجوز نصب

- الف- درخواست کتبی شخص قانونی
- ب- موافقت اصولی یا قرارداد تاسیس (برای مراکز تازه تاسیس) یا پروانه تاسیس مرکز که به نام شخص قانونی از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر گردیده باشد.
- ج- تصویر آخرین مدرک تحصیلی و تخصصی شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت.
- د- فهرست تجهیزات حفاظتی تهیه شده با ذکر ویژگی‌های هریک نظیر محافظ گوناد و تیروئید، پاراوان سربی، روپوش سربی و نظایر آن.
- ه- کروکی آدرس محل احداث مرکز رادیولوژی با ذکر نام کوچه‌ها و جهات جغرافیایی.
- و- کروکی دقیق قسمت‌های داخلی ساختمان مورد نظر با ذکر ابعاد که به تایید معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مربوطه رسیده باشد با رعایت نکات زیر:
- کاربری کلیه اتاق‌ها و فضاها داخلی ساختمان باید بر روی نقشه مشخص و اتاق‌های رادیوگرافی شماره گذاری شده باشد.
- محل دقیق نصب دستگاه‌های پرتو ساز دره‌اتاق مشخص گردد.
- محل استقرار میز کنترل مربوط به هریک از دستگاه‌های پرتو ساز مشخص گردد.
- محل نصب Bucky Stand مشخص گردد.
- جنس وضخامت دیوارها و درها و پنجره‌های هر یک از اتاق‌های رادیوگرافی همراه با میزان حفاظ‌های معادل سرب آنها نوشته شده باشد.
- ز- فهرست دزیمرهای فردی به‌مراه قرارداد اشتراک سرویس دزیمتری فردی فیلم بچ یا TLD.
- ح- درخواست کتبی فروشنده مبنی بر فروش دستگاه همراه با مشخصات دستگاه (مدل شماره سریال و ..).
- ط- تعهد نامه مرکز نصب کننده و خدمات دهنده مبنی بر نصب و راه‌اندازی و خدمات پس از فروش دستگاه مورد نظر.
- ی- تکمیل فرم با مهر و امضای مسئولین مربوطه.

۱۱-اطلاعات مورد نیاز جهت دریافت مجوز کار با اشعه:

تصویر نتایج آزمایش‌های پذیرش (Acceptance tests) دستگاه‌های پرتو تشخیصی جدیدی که توسط شرکت نصب کننده هنگام راه اندازی دستگاه‌ها در آن مرکز انجام شده است

محل مهر و امضا شخص قانونی :

تاریخ :

محل مهر و امضا شخص مسئول :

تاریخ :

محل مهر و امضا مسئول فیزیک بهداشت :

تاریخ :

صفحه : ۷	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

۶- راهنمای تکمیل فرم:

راهنمای لازم جهت تکمیل فرم ۱- ز بشرح زیر می باشد:

به فرم های ناقص ترتیب اثر داده نخواهد شد.

کلیه جاهای خالی در نظر گرفته شده برای اطلاعات باید توسط متقاضی تکمیل شود

جاهایی که علامت □ دیده میشود باید با علامت √ پر شود.

بند ۱- بطور کلی در خواست‌هایی که به این امور ارسال می‌گردند به سه دسته تقسیم می‌شوند:

- الف- درخواست‌های جدید : مراکزى که تاکنون نسبت به تکمیل فرم و ارسال مدارک اقدام ننموده‌اند.
- ب- تغییر یا اصلاح مجوز : مراکزى که در شرایط مندرج در مجوزهای نصب یا کار با اشعه آنها تغییراتی به وجود آمده است.
- ج- تمدید مجوز : مراکزى که از زمان صدور مجوز کار با اشعه آنها مدت ۳ سال گذشته باشد.

بند ۲- کلیه مراکزى که از دستگاه‌های پرتوساز به منظورهای تشخیصی استفاده می‌نمایند ابتدا در مرحله نصب بندهای ۱۰-۱ فرم را تکمیل نمایند، لازم است مراکز حداکثر ظرف مدت ۲ ماه پس از اخذ مجوز نصب با ارائه نتایج آزمایشات پذیرش دستگاه با تکمیل بند ۱۱ فرم درخواست نسبت به اخذ تایید مجوز کار با اشعه اقدام نماید.

بند ۳- در این بند لازم است مشخصات مرکز شامل نام مرکز، نام و نام خانوادگی شخص قانونی (ریاست مرکز) نوشته شود. همچنین وضعیت مرکز از جهت دولتی یا خصوصی بودن مشخص گردد. ضمناً کلیه مراکز موظفند دانشگاه علوم پزشکی ناظر بر کار مرکز را معرفی نمایند. در انتها آدرس دقیق مرکز قید شود.

بند ۴- در این قسمت لازم است مشخصات فردی پزشک متخصص کار با دستگاه طبق شرایط مندرج در بند ۴-۲ به عنوان شخص مسئول به این امور ارائه گردد.

بند ۵- در این قسمت لازم است مشخصات فردی مسئول فیزیک بهداشت منطبق با شرایط مندرج در بند ۴-۳ به این امور ارائه گردد.

بند ۶- در این بند ارائه مشخصات پرتوکاران شامل نام و نام خانوادگی، آخرین مدرک تحصیلی از جهت مقطع، رشته، دوره‌های آموزشی گذرانده شده و شماره دزیتر فردی پرتوکاران گروه "الف" منطبق با شرایط مندرج در بند ۴-۱۰ ضروری می‌باشد.

بند ۷- در بند ۷ فرم درخواست لازم است کلیه اطلاعات مربوط به دستگاه‌های موجود در مرکز و دستگاه مورد درخواست نصب دقیقاً قید گردد. اطلاعات مورد نیاز عبارتند از:

- الف- نام کارخانه سازنده دستگاه
- ب- کاربرد دستگاه به طور خاص (مثال: رادیوگرافی، ماموگرافی، رادیوگرافی دندان، رادیولوژی فلوروسکوپی و ...).
- ج- شماره اتاق محل نصب دستگاه
- د- شماره سریال تیوب‌های بالاو پائین و شماره سریال دستگاه
- ه- حداکثر شرایط پرتودهی دستگاه شامل Sec و mA و Kv
- و- نوع دستگاه (از لحاظ ثابت یا متحرک بودن)
- ز- آخرین وضعیت دستگاه

شماره شناسه: INRARP1RE05	صفحه: ۸	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه در مراکز پرتو تشخیصی
بازنگری:	کل صفحات: ۱۳	

بند ۸- شرح وظایف مسئولین مرکز در پیوست‌های ضمیمه می‌باشد که لازم است پس از مطالعه با آگاهی کامل توسط ایشان مهر و امضا گردد.

بند ۹- باتوجه به نیاز مبرم مراکز به دستورالعمل‌های مدون حفاظت در برابر اشعه لازم است کلیه دستورالعمل‌های قید شده در این بند تهیه و یک نسخه از آن در اختیار واحد قانونی قرار گیرد.

بند ۱۰ و ۱۱- مدارک مورد نیاز جهت اخذ مجوزهای نصب و تایید کار با اشعه به تفکیک مشخص گردیده است.

۹ : صفحه	INRARP1RE05	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	صفر	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی

۷- منابع :

- ۱- قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸
- ۲- آیین نامه اجرایی قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۹
- ۳- استانداردهای پایه حفاظت در برابر اشعه ۱۳۸۰
- ۴- پیش نویس دستورالعمل صدور پروانه برای مراکز پرتویزشکی ۱۳۸۱

صفحه : ۱۰	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

پیوست ۱ - شرح وظایف مسئولین تعهد نامه‌ها

الف - وظایف شخص قانونی:

مسئولیت اصلی فعالیت‌های پرتوی هر مرکز به عهده شخص قانونی می‌باشد. در مراکز بزرگ نظیر بیمارستان ها لازم است شخص قانونی نسبت به تشکیل یک کمیته تحت عنوان کمیسیون ماده ۸ متشکل از: رئیس مرکز (شخص قانونی)، شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت جهت اجرای برنامه‌های حفاظت در برابر اشعه و وظایف قید شده در ذیل اقدام نماید. بدیهی است در مراکز کوچکتر نظیر مراکز دندانپزشکی و مراکز رادیولوژی با فعالیت محدود (دارای کمتر از دو دستگاه) هر سه مسئولیت می‌تواند به عهده یک نفر باشد.

شرح وظایف کمیسیون ماده ۸ :

- ۱ - بازبینی و نظارت بر تهیه و بکارگیری وسایل حفاظتی.
- ۲ - تنظیم سیاست‌ها، به روز نمودن و بهبود بخشیدن برنامه‌های حفاظت در برابر اشعه.
- ۳ - تهیه دستورالعمل و نظارت بر چگونگی اجرای برنامه‌های حفاظت در برابر اشعه.
- ۴ - محول نمودن وظایف حفاظت در برابر اشعه به مسئول فیزیک بهداشت و نظارت بر عملکرد صحیح ایشان.
- ۵ - اطمینان از وجود استانداردهای مورد استفاده برای حفاظت بیماران، کارکنان و افراد جامعه.
- ۶ - اجرای برنامه‌های کنترل کیفی به عنوان قسمتی از برنامه‌های حفاظت در برابر اشعه.
- ۷ - مشارکت در بازبینی مداوم امکانات مرتبط با تاسیسات رادیولوژی (نظیر منابع انسانی، مالی و تجهیزات) آموزش کارکنان، سیاست گذاری و تهیه دستورالعمل‌ها.
- ۸ - آماده نمودن دستورالعمل‌های ارزیابی دز بیماران براساس سطوح راهنما.
- ۹ - اطمینان از حفاظت مناسب بیماران، کارکنان و افراد جامعه.
- ۱۰ - انجام یا نظارت بر انجام آزمایش‌های پذیرش، راه‌اندازی و کنترل کیفیت تجهیزات.
- ۱۱ - تهیه گزارش سانحه و ارائه آن به واحد قانونی.
- ۱۲ - مدیریت و ارائه توصیه‌هایی که برای رفع مشکلات و نقایص مورد نیاز است.

تعهد نامه

اینجانب . . . . . به عنوان شخص قانونی. . . . . با آگاهی کامل به مقررات قانون حفاظت در برابر اشعه آیین‌نامه‌های اجرائی آن و دستورالعمل‌های مربوطه مسئولیت تشکیل کمیسیون ماده ۸ و اجرای مفاد دستورالعمل فوق را به عهده می‌گیرم.

تاریخ و امضاء

صفحه : ۱۱	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

ب - شرح وظایف شخص مسئول

- وظیفه اصلی ایشان حفاظت کلی بیمار هنگام تجویز پرتودهی می باشد همچنین شخص مسئول موظف به انجام یا نظارت بر انجام وظایف ذیل می باشد :
- ۱ - پرتودهی پزشکی توسط پزشک متخصص تجویز گردد.
  - ۲ - پرتوگیری بیماران براساس جداول سطوح راهنما به حداقل ممکن برسد.
  - ۳ - پزشک از ضرورت نیاز بیماران به پرتوگیری اطمینان حاصل نماید.
  - ۴ - پزشک از کافی بودن تعداد پرتوکاران و صلاحیت علمی آنان اطمینان حاصل نماید.
  - ۵ - نتایج دزیمتری کارکنان را ارزیابی نماید و چنانچه کسی پرتوگیری غیرعادی داشته باشد در خصوص ادامه کار ایشان تصمیم گیری نماید.
  - ۶ - در صورت نیاز برای افرادی که پرتوگیری غیرعادی داشته اند معالجات پزشکی ارائه نماید.

تعهد نامه

اینجانب. .... به عنوان شخص مسئول. ....
 با آگاهی کامل به مقررات قانونی حفاظت در برابر اشعه آیین نامه های اجرائی آن و دستورالعمل های مربوطه وظایف قید شده در فوق را به عهده می گیرم.

تاریخ و امضاء

تعهد نامه

اینجانب. .... به عنوان رئیس مرکز (شخص قانونی) ..
 با آگاهی کامل از مقررات قانونی حفاظت در برابر اشعه آیین نامه های اجرائی آن و دستورالعمل های مربوطه وظایف قید شده در فوق و در حوزه تحت نظارت این مرکز را به آقای /خانم به عنوان شخص مسئول تفویض می نمایم .

تاریخ و امضاء

صفحه : ۱۲	شناسه :	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری :	در مراکز پرتو تشخیصی
	INRARP1RE05	
	صفر	

ج - شرح وظایف مسئول فیزیک بهداشت

مسئول فیزیک بهداشت پس از تأیید از سوی واحد قانونی (امور حفاظت در برابر اشعه) طبق ماده ۴ قانون حفاظت در برابر اشعه، مسئولیت حفاظت کارکنان، مردم و محیط زیست در برابر پرتوهای ناشی از مواد پرتوزا یا دستگاه‌های پرتوساز موجود در محدوده فعالیت خود را برعهده دارد. در صورتی که حوزه فعالیت مرکز گسترده باشد مسئول فیزیک بهداشت می‌تواند جهت نظارت دقیق‌تر، بخشی از وظایف محوله را به گروهی مرکب از افراد کارآموده واگذار نموده و مسئولیت سرپرستی گروه را به عنوان مسئول فیزیک بهداشت کل به عهده داشته باشد. در ضمن جهت تأیید مسئول فیزیک بهداشت کل، لازم است شرح وظایف، حدود اختیارات و همچنین تجهیزاتی که در اختیار وی قرار دارد طی نامه‌ای رسمی از سوی ریاست مرکز (شخص قانونی) به واحد قانونی اعلام گردد. اقدامات لازم الاجرا توسط مسئول فیزیک بهداشت به شرح زیر است :

- ۱- همکاری و ارائه گزارش‌های لازم به واحد قانونی جهت اجرای قانون حفاظت در برابر اشعه، مقررات، دستورالعمل‌ها و توصیه‌های مربوطه در حوزه فعالیت خود.
- ۲- تعیین منطقه کنترل شده و تحت نظارت (منطقه کنترل شده در ارتباط با هر منبع اشعه به منطقه‌ای اطلاق می‌گردد که در آن منطقه بایستی معیارهای حفاظتی و ایمنی ویژه جهت کنترل پرتوگیری و یا جلوگیری از پرتوگیری رعایت گردد).
- ۳- معرفی کارکنان شاغل در منطقه کنترل شده به واحد قانونی پس از تأیید در کمیسیون ماده ۸ جهت بررسی صلاحیت کار با پرتو آنان.
- ۴- تشکیل پرونده و ثبت سوابق پزشکی و پرتوگیری افرادی که صلاحیت ایشان به عنوان پرتوکار توسط واحد قانونی تأیید شده‌است و همچنین برنامه‌ریزی جهت انجام آزمایش‌ها و معاینات قبل از استخدام و بصورت دوره‌ای برای آنان و پیگیری اجرای توصیه‌های پزشک واحد قانونی در ارتباط با ادامه فعالیت آنان.
- ۵- استعلام سوابق پزشکی و پرتوگیری پرتوکاران جدیدالاستخدام از محل کار قبلی و ثبت در پرونده‌های مربوطه و اعلام آن به واحد قانونی.
- ۶- پیش بینی و تهیه تجهیزات ایمنی حفاظت در برابر اشعه مورد نیاز.
- ۷- نظارت بر استفاده صحیح از تجهیزات ایمنی و حفاظت در برابر اشعه توسط پرسنل و بیماران.
- ۸- پیش‌بینی و تهیه دزیمترهای فردی و آشکارسازهای مناسب جهت اعمال وظایف قانونی و ثبت نتایج دزیمتری پرتوکاران مراکز تحت پوشش خویش و حذف نام سایر افراد از فهرست پرتوکاران.
- ۹- بازرسی و کنترل نظام یافته منابع پرتو و محیط کار در منطقه کنترل شده و نواحی اطراف آن با استفاده از روش‌ها و تجهیزات مناسب و جلوگیری از ادامه کار بامنبع پرتو در صورت مشاهده هرگونه نقص که احتمال پرتوگیری غیرضروری را همراه داشته باشد.
- ۱۰- ثبت گزارش‌ها و نتایج بازرسی و نظارت بر اجرای توصیه‌های حفاظتی و ایمنی و ارائه آن به واحد قانونی در صورت لزوم.
- ۱۱- تفسیر نتایج اندازه‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی به منظور کاهش پرتوگیری به حداقل موجه شدنی (As Low As Reasonably Achievable).
- ۱۲- تنظیم دستورالعمل شرایط کاری بهینه برای هر دستگاه مولد پرتو موجود در مرکز بطور جداگانه و نصب آن در محل اتاق کنترل جهت جلوگیری از اعمال شرایط متفاوت.
- ۱۳- تهیه دستورالعمل فوریت‌ها که درمواقع بروز سانحه باید اجرا گردد و اخذ تأییدیه‌های مربوطه از واحد قانونی.

صفحه : ۱۳	شناسه : INRARP1RE05	ضوابط دریافت تایید مجوز کار با اشعه
کل صفحات: ۱۳	بازنگری : صفر	در مراکز پرتو تشخیصی

- ۱۴- تهیه و نصب علائم هشداردهنده و توصیه‌های ویژه حفاظت در برابر اشعه در محل‌های مناسب.
- ۱۵- آموزش مستمر نکات حفاظت در برابر اشعه به پرتوکاران.
- ۱۶- تهیه و تدوین دستورالعمل مربوط به جلوگیری از پرتوگیری خانم‌های شاغل باردار.
- ۱۷- تهیه و تدوین دستورالعمل مربوط به جلوگیری از پرتوگیری ناخواسته خانم‌های باردار (بیماران).
- ۱۸- جلوگیری از ورود افرادی که فاقد تجهیزات دزیمتری فردی هستند به منطقه کنترل شده (باستثنای بیماران در مراکز پزشکی که پرتوگیری آنها از نظر پزشک اجتناب ناپذیر تشخیص داده شده باشد).
- ۱۹- پیگیری و اجرای کلیه دستورالعمل‌های حفاظت در برابر اشعه که توسط واحد قانونی ابلاغ می‌گردد.
- ۲۰- شرکت در جلسات کمیسیون ماده ۸ جهت تکمیل و تأیید فرم‌های درخواست دریافت فوق العاده کار با اشعه پرتوکاران.
- ۲۱- ارائه گزارش به کمیسیون ماده ۸ در رابطه با برنامه حفاظت در برابر اشعه.

تعهد نامه

اینجانب. .... مسئول فیزیک بهداشت .....

با آگاهی کامل به مقررات قانون حفاظت در برابر اشعه، آیین‌نامه‌های اجرایی آن و دستورالعمل‌های مربوطه و وظایف قید شده در فوق، مسئولیت حفاظت خود و سایر پرتوکاران و مردم را همواره هنگام کار با مواد و یا دستگاه‌های پرتوساز بعهد می‌گیرم.

تاریخ و امضاء :

تعهد نامه

اینجانب. .... بعنوان رئیس مرکز (شخص قانونی) .....

با آگاهی کامل به مقررات قانون حفاظت در برابر اشعه، آیین‌نامه‌های اجرایی آن و دستورالعمل‌های مربوطه و وظایف قید شده در فوق، مسئولیت حفاظت در برابر اشعه در حوزه تحت نظارت این مرکز را به آقای / خانم. .... بعنوان مسئول فیزیک بهداشت تفویض می‌نمایم.

تاریخ و امضاء :